

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України Безпалової Ольги Ігорівни на дисертацію Безеги Василя Васильовича «Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Активізація щодо України розвідувально-підривної та терористичної діяльності, покладають (згідно чинного законодавства) на правоохоронні органи України завдання найактивнішим чином забезпечувати національну безпеку держави, зокрема, й безпеку закордонних дипломатичних установ (ЗДУ), їх співробітників та членів їхніх сімей, а також відряджених за кордон громадян України, які обізнані з відомостями, що становлять державну таємницю.

Дослідженню проблематики взаємодії правоохоронних органів у забезпеченні безпеки останнім часом приділено певну увагу вітчизняними науковцями, однак, представниками правоохоронних органів вказаній тематиці уваги приділено ще не достатньо. Теоретичною базою для проведення цього дослідження стали законодавчі та нормативні акти, наукові праці вітчизняних й іноземних авторів, що стосуються проблематики взаємодії правоохоронних органів при забезпеченні національної безпеки.

Вагому роль в даному контексті відіграє сектор безпеки і оборони. Саме на сектор безпеки і оборони покладаються основні функції забезпечення національної безпеки - захисту державного суверенітету, територіальної цілісності, конституційного ладу, суспільних цінностей, прав і свобод громадян. Діяльність органів сектору безпеки і оборони часто пов'язана з обмеженням прав громадян, що обумовлює суспільну чутливість до цих питань. Відсутність упродовж багатьох років практичних кроків з подолання

Ex. No	5279	
11	12	20
ЛІСТІСТЬ АРХІВУ		
10		

деструктивних тенденцій у цьому секторі, значною мірою успадкованих від радянської системи, дефіцит ресурсної підтримки реформ у цій царині спричинили феномен, коли nereформовані державні органи сектору безпеки і оборони можуть самі стати джерелом загроз національній безпеці. Спроби реформування окремих ланок та складових сектору безпеки і оборони у минулому, свідчать про їх несистемність та декларативність. Реформаторська риторика, окремі фрагментарні перетворення у силових структурах, як правило, підпорядковувались потребам здобуття і утримання владного ресурсу. Внаслідок цього втрачаються темпи розвитку держави, виникає гострий дефіцит довіри іноземних партнерів до України, що в результаті обмежує «вікно можливостей» з точки зору допомоги у реформуванні з боку розвинутих країн.

В даному контексті діяльність Національної поліції України як суб'єкта сектору безпеки і оборони набуває особливо актуального значення. Тому тема дисертації, обрана **Безегою Василем Васильовичем**, є актуальною, зазначене дослідження своєчасне і корисне як для науки, так і для практики.

Враховуючи викладене та необхідність перегляду адміністративно-правових засад діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони слід визнати доцільність ґрунтовного дослідження особливостей реалізації структурних елементів їх адміністративно-правового статусу, визначення організаційно-правових засад їх діяльності з метою забезпечення реалізації державної політики у сфері протидії злочинності та забезпечення національної безпеки держави в сучасних умовах проведення Операції Об'єднаних Сил на Сході України.

Особливу цінність, як слушно зазначає автор складають суспільні відносини, що виникають у сфері безпеки і оборони держави, перш за все регулюються нормами адміністративного права, які встановлюють і закріплюють порядок формування (створення, реорганізацію, ліквідацію) суб'єктів сектору безпеки і оборони, наділення їх повноваженнями, закріплення компетенції, розподіл функціональних обов'язків посадових осіб.

Про актуальність дисертаційного дослідження свідчить його відповідність до Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 р. № 1023-р, пунктів 2.1, 2.2, 3.5, 3.7, 3.8, 4.1, 6.7, 6.8, 8.10, 8.11 Пріоритетних напрямків наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015-2019 років, затверджених наказом МВС України від 16 березня 2015 р. № 275, пунктів 2, 10, 11, 12, 15, 16, 17 Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020-2024 роки, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 11 червня 2020 року № 454, Стратегічного плану розвитку Національної академії внутрішніх справ на 2018–2024 роки, затвердженого рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 27.02.2018, напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2016–2020 рр. Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 29 жовтня 2015 року (протокол № 20).

Мета, завдання, об'єкт і предмет сформульовані вдало та відповідають вимогам, що встановлені Міністерством освіти і науки України. Так, об'єктом дисертаційного дослідження є суспільні відносини, що виникають під час діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони. Предмет дослідження становить адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони.

Методологічною основою дисертаційного дослідження є сучасні загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання. Їх застосування обумовлене системним підходом, що дозволило досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту і юридичної форми. Використання *гносеологічного методу* дозволило визнати сутність сектору безпеки і оборони як об'єкту адміністративно-правового регулювання (підрозділ 1.1). *Логіко-семантичний і формально-логічний методи* використано з метою вдосконалення понятійного апарату шляхом визначення понять «завдання

діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони», «принципи діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони» (підрозділ 1.3), «правові засади діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони» (підрозділ 1.4), «адміністративно-правовий статус Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони» (підрозділ 2.1), «адміністративно-правові інструменти діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони» (підрозділ 2.3), «взаємодія Національної поліції з іншими суб'єктами сектору безпеки і оборони» (підрозділ 2.4), «громадський контроль за діяльністю Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони» (підрозділ 3.1). Застосування *порівняльно-правового методу* мало місце під час вирішення всіх завдань дослідження (розділи 1, 2, 3). *Системно-структурний метод* використано під час встановлення місця Національної поліції в системі суб'єктів сектору безпеки і оборони (підрозділ 1.2), а також під час з'ясування структури адміністративно-правового статусу даного органу (підрозділ 2.1). *Методи групування, класифікації та аналітичний метод* застосовано задля: визначення основних напрямів забезпечення функціонування сектору безпеки і оборони органами і підрозділами Національної поліції (підрозділ 2.2); встановлення видів і форм взаємодії Національної поліції з іншими суб'єктами сектору безпеки і оборони (підрозділ 2.4); характеристики процедур здійснення громадського контролю за діяльністю Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони (підрозділ 3.1). Використання *методу прогнозування* мало місце під час встановлення можливих шляхів розвитку адміністративного законодавства в частині вдосконалення діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони (підрозділ 2.3.).

Емпіричну базу дослідження становлять систематизовані дані державної та відомчої статистичної звітності за 2015–2019 роки в секторі безпеки і оборони; офіційні звіти, інформаційні листи й аналітичні довідки МВС України та Національної поліції України.

У процесі проведеного автором дисертаційного дослідження розроблено й сформульовано нові наукові положення, а також висновки та рекомендації. Зокрема, автором уперше:

- обґрунтовано, що ключове значення Національної поліції України, як складового елементу сектору безпеки й оборони, пов'язано з їх компетентністю в забезпеченні безпеки громадян і суспільства, здатністю протистояти злочинності, забезпечувати прозорі та якісні сервіси для суспільства;

- виокремлено та здійснено детальну характеристику наступних напрямків забезпечення сектору безпеки і оборони органами та підрозділами Національної поліції: боротьба з організованою злочинністю та протидія корупції; боротьба з тероризмом; протидія незаконній міграції та торгівлі людьми; протидія наркоманії, алкоголізму та дитячій безпритульності; забезпечення територіальної безпеки;

- класифіковано взаємодію Національної поліції з іншими суб'єктами сектору безпеки і оборони на: загальну взаємодію (взаємодія Національної поліції України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Державної міграційної служби України, яка спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України, тобто внутрішньосистемна); спеціальна взаємодія (передбачає взаємодію в межах складових сектору безпеки і оборони України, тобто зовнішньосистемна); особлива взаємодія (налагодження належної взаємодії Національної поліції з сектором безпеки і оборони в особливий період);

удосконалено:

- понятійно-категоріальний апарат дослідження шляхом наведення власних позицій стосовно розуміння таких понять як: «адміністративно-правове регулювання сектору безпеки і оборони»; «принципи діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони»; «правові засади діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони»; «адміністративно-

правовий статус Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони»; «структура адміністративно-правового статусу Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони»; «забезпечення функціонування сектору безпеки і оборони органами і підрозділами Національної поліції»; «напрямки забезпечення функціонування сектору безпеки і оборони органами і підрозділами Національної поліції»; «адміністративно-правові форми діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони»; «нормативно-правовий акт органів і підрозділів Національної поліції в рамках сектору безпеки і оборони»; «інші юридично значимі дії як інструменти діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони»; «адміністративно-правові інструменти діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони»; «взаємодія Національної поліції з іншими суб'єктами сектору безпеки і оборони»; «громадський контроль за діяльністю Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони»;

— розуміння того, що виконання завдань Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони (охорона суверенітету, територіальної цілісності та конституційного ладу держави; гарантування безпеки і захист прав, свобод та законних інтересів громадян, суспільства та держави в цілому; створення умов для відновлення порушених прав; боротьба зі злочинністю та цілеспрямований розвиток системи правоохоронних органів) повинно відбуватися на основі й у відповідності до принципів такої діяльності (верховенство права; законність; дотримання прав і свобод людини; повага до гідності; підзвітність і прозорість у роботі; політична нейтральність і деполітизація; тісна співпраця з населенням та місцевими громадами; безперервність);

— позицію відносно того, що повноваження Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони можуть мати загальний характер, що при цьому не виключає можливість їх використання для захисту національних інтересів України від внутрішніх та зовнішніх загроз, а також спеціальні

повноваження, реалізація яких безпосередньо пов'язана із попередженням загроз національній безпеці;

- характеристику адміністративного договору в якості інструмента діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони як додаткової гарантії, яка покликана унеможливити протиправні дії та недотримання норм законодавства іншою стороною, з метою досягнення правопорядку та продуктивного функціонування сектору безпеки і оборони;

- наукові положення про окремі форми взаємодії Національної поліції з іншими суб'єктами сектору безпеки та оборони України: видання управлінських актів; вчинення юридично значущих управлінських дій; укладання адміністративно-правових договорів; здійснення організаційних заходів наукової, методичної, аналітичної, інформаційної та інших видів спрямованості; проведення матеріально-технічних операцій;

- характеристику окремих процедур громадського контролю за діяльністю Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони: безпосереднього звернення окремих громадян або їх об'єднань; звернення громадян або їх об'єднань до місцевих депутатів або Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини; прийняття участі в розробленні нормативно-правових актів; здійснення досліджень; проведення громадської експертизи проектів відповідних актів; взяття участі під час обговорення питань діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони; висвітлення інформації через засоби масової інформації.

Характеризуються новизною висновки, що правові засади діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони знайшли свою об'єктивізацію в численній кількості нормативно-правових актів, які з огляду на ієрархічні зв'язки становить систему таких засад, що може бути представлена наступним чином: Конституція України, чинні міжнародні договори України, базові та спеціальні закони, кодифіковані акти, акти резидента України та Кабінету Міністрів України, акти Міністерства внутрішніх справ України та Національної поліції.

Варто підтримати запропонований здобувачем висновок, що виконання наведених завдань здійснюється на основі й у відповідності до принципів діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони, під якими варто розуміти усталені, апробовані у розвинутих європейських демократіях, фундаментальні положення, якими повинні керуватися органи Національної поліції при збереженні існуючих стандартів життя, демократичних прав і свобод людини та громадянина тощо.

Науково-дослідна робота відповідає всім визначеним чинним законодавством вимогам. Дисертаційна робота відзначається послідовністю, взаємозумовленістю концепції та результатів, змістовним матеріалом та аргументованістю запропонованих висновків.

Однак, як і будь-яке ґрунтовне новаторське дослідження, дисертаційна робота містить деякі спірні положення, що можуть стати підґрунтям наукової дискусії і напрямами подальшої розробки даної проблеми. Зокрема:

1. При викладенні підрозділу 2.1. дисертант надає структуру адміністративно-правового статусу Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони, проте не надає переліку їх елементів, що потребує свого доопрацювання;

2. У підрозділі 2.2. Основні напрямки забезпечення функціонування сектору безпеки і оборони органами і підрозділами Національної поліції автор наголошує, що основні напрямки забезпечення функціонування сектору безпеки і оборони органами та підрозділами Національної поліції базуються на відповідних завданнях вказаного сектору. В той же час доречним було б визначити такі напрямки забезпечення функціонування сектору безпеки і оборони органами і підрозділами Національної, що дозволило б встановити їх сутність та значення;

3. Підтримуючи в цілому позицію автора щодо того, що діяльність Національної поліції слід розглядати як один з основних та ефективних інструментів державної політики в сфері функціонування сектору безпеки і оборони, особливо внутрішньої безпеки держави, що обумовлює й

характеризує її місце серед інших суб'єктів даних суспільних відносин, слушним було визначити суб'єктів Сектору безпеки і оборони;

4. У підрозділі 3.2. Розвиток адміністративного законодавства в частині вдосконалення діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони автор вказує, що ч. 1 ст. 10 Закону України «Про національну безпеку України» не узгоджується з положеннями п. 1 ч. 2 ст. 10 даного нормативно-правового акта, оскільки в останній із вказаних норм міститься більш розширений перелік різновидів інформації, по відношенню до якої може бути обмежена сфера громадського контролю, в тому числі за діяльністю Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони. Слушним вбачаємо надати пропозиції щодо узгодження норм чинного законодавства;

5. У висновках дисертант визначив, що під громадським контролем за діяльністю Національної поліції як суб'єкта сектора безпеки і оборони слід розуміти регламентовану нормативно-правовими актами діяльність окремих громадян або їх об'єднань, що здійснюється ними безпосередньо або через уповноважених законодавством суб'єктів шляхом спостереження, виявлення та фіксації недоліків у функціонуванні Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони задля недопущення, попередження та припинення порушення режиму законності. Проте автор нічого не зазначає про механізм здійснення такого громадського контролю, що потребує свого уточнення.

Однак, висловлені зауваження істотно не впливають на загальну високу оцінку дисертаційної роботи *Безеги Василя Васильовича* та носять рекомендаційний характер.

Виконана дисертація є самостійною завершеною науково-дослідною роботою, в якій отримані нові, науково обґрунтовані результати, що вирішують важливу теоретико-правову проблему юридичної науки, що мають важливе значення для удосконалення адміністративно-правових засад діяльності Національної поліції України та підвищення ефективності їх діяльності.

Наведене дозволяє зробити висновок про те, що дисертація *Безеги Василя Васильовича* «Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції

як суб'єкта сектору безпеки і оборони» є завершеною самостійною науковою працею, в якій отримано нові обґрунтовані результати, що вирішують наукову проблему, яка має важливе значення для науки адміністративного та митного права, виконана на високому науковому та методологічному рівнях, відповідає вимогам пп. 9, 11-13 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор **Безега Василь Васильович** заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

Завідувач кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України

Ольга БЕЗПАЛОВА